

Integrirani pogonski sistemi

Modeliranje električnih pogonov

---

as. dr. Klemen Drobnič

klemen.drobnic@fe.uni-lj.si

18. oktober 2016

Dinamični model AS

Dvoosni dinamični model asinhronskega stroja

napetostni enačbi

$$u_s = R_s i_s + \frac{d\psi_s}{dt} + j\omega\psi_s$$

$$u_r = R_r i_r + \frac{d\psi_r}{dt} + j(\omega - \omega_r)\psi_r$$

definicija vrtilnih hitrosti

- ω - vrtilna hitrost KS,
- ω_r - (el.) vrtilna hitrost rotorja.

sklepa izražena s tokovoma

$$\psi_s = L_s i_s + L_m i_r$$

$$\psi_r = L_r i_r + L_m i_s$$

tokova izražena s sklepoma

$$i_s = \frac{\psi_s - k_r \psi_r}{L_{sT}}$$

$$i_r = \frac{\psi_r - k_s \psi_s}{L_{rT}}$$

vpeljane konstante

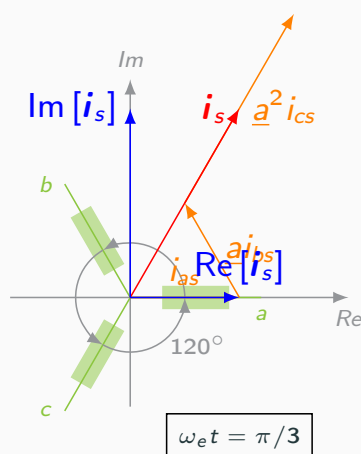
$$k_s = L_m/L_s, \quad k_r = L_m/L_r, \quad L_{sT} = L_s - L_m^2/L_r, \quad L_{rT} = L_r - L_m^2/L_s$$

1

Prostorski vektor

Definicija vektorja

$$i_s = \frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a} i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs})$$

$$i_{as} = I_{as} \cos(\omega_e t)$$

$$i_{bs} = I_{bs} \cos(\omega_e t - 2\pi/3)$$

$$i_{cs} = I_{cs} \cos(\omega_e t - 4\pi/3)$$

$$i_{as} = I_{as} \cos(\pi/3) = 1/2$$

$$i_{bs} = I_{bs} \cos(-\pi/3) = 1/2$$

$$i_{cs} = I_{cs} \cos(\pi) = -1$$

Lastnosti

- faze zamaknjene v prostoru $\underline{a} = e^{j120^\circ}$,
- učinek faz zajamemo z enim kompl. številom,
- z izbiro 2/3 dosežemo, da je pri simetričnem napajanju amplituda vektorja i_s enaka vršni toka faze a $i_{as} = I_s \cos(\omega_e t)$.

Vektor razdelimo na **realni** in **imaginarni** del

$$i_s = \frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a} i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs})$$

$$= \frac{2}{3} \left[i_{as} - \frac{1}{2} i_{bs} - \frac{1}{2} i_{cs} + j \left(\frac{\sqrt{3}}{2} i_{bs} - \frac{\sqrt{3}}{2} i_{cs} \right) \right],$$

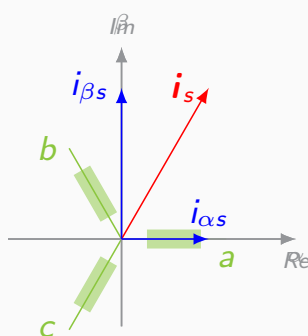
oziroma v preglednejšem zapisu

$$\text{Re}[i_s] = \text{Re} \left[\frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a} i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs}) \right] = \frac{2}{3} (i_{as} - \frac{1}{2} i_{bs} - \frac{1}{2} i_{cs})$$

$$\text{Im}[i_s] = \text{Im} \left[\frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a} i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs}) \right] = \frac{\sqrt{3}}{2} i_{bs} - \frac{\sqrt{3}}{2} i_{cs}. \quad 2$$

Primerjava z dvoosno teorijo

Prostorski vektor lahko definiramo tudi z dvoosno teorijo (Park).

Realni del prostorskega vektorja je enak toku $i_{\alpha s}$ in imaginarni del je enak $i_{\beta s}$

$$\text{Re}[i_s] = \text{Re} \left[\frac{2}{3}(i_{as} + \underline{a}i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs}) \right] = \frac{2}{3}(i_{as} - \frac{1}{2}i_{bs} - \frac{1}{2}i_{cs}) = i_{\alpha s}$$

$$\text{Im}[i_s] = \text{Im} \left[\frac{2}{3}(i_{as} + \underline{a}i_{bs} + \underline{a}^2 i_{cs}) \right] = \frac{\sqrt{3}}{2}i_{bs} - \frac{\sqrt{3}}{2}i_{cs} = i_{\beta s}$$

V statorskem KS zato zapišemo $i_s = i_{\alpha s} + j i_{\beta s}$.

ničelna komponenta

Prostorski vektor ne vsebuje ničelne komponente, zato jo moramo definirati posebej.

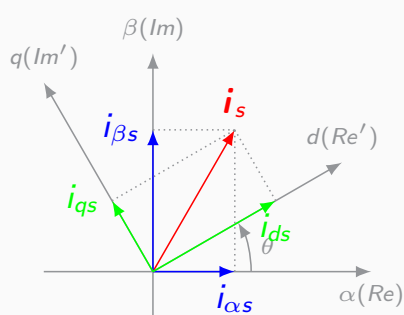
$$i_{0s} = \frac{1}{3}(i_{as} + i_{bs} + i_{cs}).$$

fazna oz. Clarkina transformacija matrični zapis

$$\begin{pmatrix} i_{\alpha s} \\ i_{\beta s} \\ i_{0s} \end{pmatrix} = \frac{2}{3} \begin{pmatrix} 1 & -1/2 & -1/2 \\ 0 & \sqrt{3}/2 & -\sqrt{3}/2 \\ 1/2 & 1/2 & 1/2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} i_{as} \\ i_{bs} \\ i_{cs} \end{pmatrix}$$

3

Rotacijska transformacija

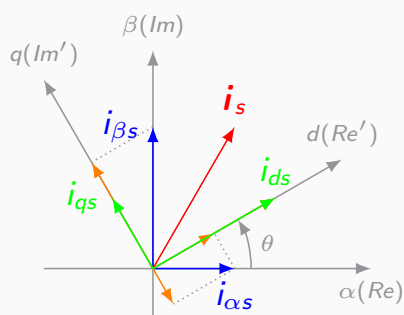

Vektor i_s zapišemo v poljubnem KS z $i_s^K = i_s e^{-j\theta}$

$$i_s^K = i_s e^{-j\theta}$$

$$i_s^K = (i_{\alpha s} + j i_{\beta s})(\cos \theta - j \sin \theta)$$

$$i_s^K = i_{\alpha s} \cos \theta + i_{\beta s} \sin \theta + j(-i_{\alpha s} \sin \theta + i_{\beta s} \cos \theta)$$

interpretacija transformacije

$$\text{Re}[i_s^K] = i_{\alpha s} \cos \theta + i_{\beta s} \sin \theta = i_{ds}$$

$$\text{Im}[i_s^K] = -i_{\alpha s} \sin \theta + i_{\beta s} \cos \theta = i_{qs}$$

komutatorska (Parkova) transformacija (matrični zapis)

$$\begin{pmatrix} i_{ds} \\ i_{qs} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \cos \theta & \sin \theta \\ -\sin \theta & \cos \theta \end{pmatrix} \begin{pmatrix} i_{\alpha s} \\ i_{\beta s} \end{pmatrix}$$

4

Izračun električne moči in navora

Trenutna moč v asinhronskem motorju je definirana z

$$P_e = u_{as}i_{as} + u_{bs}i_{bs} + u_{cs}i_{cs} + u_{ar}i_{as} + u_{br}i_{bs} + u_{cr}i_{cs}.$$

Cilj

Kako trenutno moč izrazimo s prostorskimi vektorji? Kako izrazimo elektromagnetni navor?

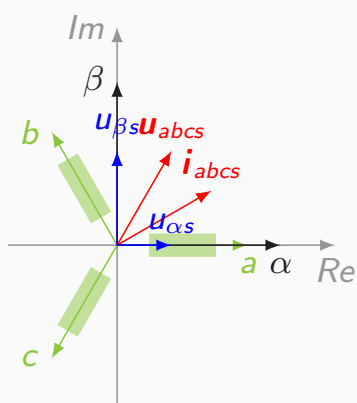
Potrebni koraki:

- definicija prostorskih vektorjev napetosti in toka,
- kaj predstavlja produkt $\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*$?
- kako lahko povežemo $\text{Re}[\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*]$ in P_e ?
- interpretacija enačbe za električno moč (bilanca moči),
- izpeljava enačbe za elektromagnetni navor.

6

Vektorja statorsche napetosti in toka

Vhodno moč v motor želimo izraziti z vektorji napetosti in toka.

$$\mathbf{u}_{abcs} = \frac{2}{3} (u_{as} + \underline{a}u_{bs} + \underline{a}^2u_{cs})$$

$$\mathbf{i}_{abcs} = \frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a}i_{bs} + \underline{a}^2i_{cs}), \quad \text{kjer } \underline{a} = e^{j120^\circ}$$

Vektorja sta kompleksni spremenljivki in ju lahko razdelimo na dve komponenti $\mathbf{u}_{abcs} = u_{\alpha s} + j u_{\beta s}$.

$$\begin{aligned} \mathbf{u}_{abcs} &= \frac{2}{3} (u_{as} + \underline{a}u_{bs} + \underline{a}^2u_{cs}) \\ &= \frac{2}{3} \left[u_{as} - \frac{1}{2}u_{bs} - \frac{1}{2}u_{cs} + j \left(\frac{\sqrt{3}}{2}u_{bs} - \frac{\sqrt{3}}{2}u_{cs} \right) \right] \\ &= u_{\alpha s} + j u_{\beta s} \end{aligned}$$

- Realna komponenta ($u_{\alpha s}$) sovpada s prostorsko orientacijo faze a ,
- z izbiro faktorja $2/3$ dosežemo, da je pri simetričnem napajanju amplituda vektorja $\mathbf{u}_{abcs}$ enaka vršni vrednosti fazne napetosti $u_{as} = U_{as} \cos(\omega_e t)$.

7

Produkt prostorskega vektorja

Produkt statotskega prostorskega vektorja napetosti in toka $\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*$

$$\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^* = \frac{2}{3} (u_{as} + \underline{a}u_{bs} + \underline{a}^2 u_{cs}) \frac{2}{3} (i_{as} + \underline{a}^2 i_{bs} + \underline{a} i_{cs})$$

Zmnožimo prostorska vektorja

$$\begin{aligned} \mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^* &= \frac{4}{9} \left(u_{as} i_{as} + \underline{a} (u_{bs} i_{as} + u_{as} i_{cs}) \right. \\ &\quad \left. + \underline{a}^2 (u_{as} i_{bs} + u_{cs} i_{as} + u_{bs} i_{cs}) \right. \\ &\quad \left. + \underline{a}^3 (u_{bs} i_{bs} + u_{cs} i_{cs}) + \underline{a}^4 (u_{cs} i_{bs}) \right). \end{aligned}$$

Upoštevamo lastnost kompleksnega operatorja $\underline{a}$

$$\begin{aligned} \mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^* &= \frac{4}{9} \left[u_{as} i_{as} + u_{bs} i_{bs} + u_{cs} i_{cs} \right. \\ &\quad \left. + \underline{a} (u_{as} i_{cs} + u_{bs} i_{as} + u_{cs} i_{bs}) \right. \\ &\quad \left. + \underline{a}^2 (u_{as} i_{bs} + u_{bs} i_{cs} + u_{cs} i_{as}) \right]. \end{aligned}$$

8

Realni del produkta $\text{Re} [\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*]$

Zapišimo realni del produkta

$$\begin{aligned} \text{Re} [\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*] &= \frac{4}{9} \left(u_{as} i_{as} + u_{bs} i_{bs} + u_{cs} i_{cs} \right. \\ &\quad \left. - \frac{1}{2} \left(u_a \overset{-i_{as}}{(i_{bs} + i_{cs})} + u_b \overset{-i_{bs}}{(i_{as} + i_{cs})} + u_c \overset{-i_{cs}}{(i_{as} + i_{bs})} \right) \right). \end{aligned}$$

Za trifazni sistem brez ničelnega vodnika velja $i_{as} + i_{bs} + i_{cs} = 0$,

zato se enačba poenostavi

$$\text{Re} [\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*] = \frac{2}{3} \overset{\text{statotska vhodna moč}}{u_{as} i_{as} + u_{bs} i_{bs} + u_{cs} i_{cs}}$$

Produkt $\text{Re} [\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*]$ je enak 2/3 statotske vhodne moči.

Skupna električna moč je sestavljena iz prispevka statotsja in rotorja

$$P_e = \frac{3}{2} \left(\text{Re} [\mathbf{u}_{abcs} \mathbf{i}_{abcs}^*] + \text{Re} [\mathbf{u}_{abcr} \mathbf{i}_{abcr}^*] \right).$$

9

Električna moč v dq vezju

Vektorji napetosti in toka so trenutno izraženi v naravnih koordinatah. Z rotacijsko transformacijo jih pretvorimo v dq sistem, npr. za vektorja napetosti velja

$$\mathbf{u}_s = e^{-j\theta} \mathbf{u}_{abcs} \quad \text{in} \quad \mathbf{u}_r = e^{-j(\theta-\theta_r)} \mathbf{u}_{abcr}$$

oziroma, če zapišemo obratno

$$\mathbf{u}_{abcs} = e^{j\theta} \mathbf{u}_s \quad \text{in} \quad \mathbf{u}_{abcr} = e^{j(\theta-\theta_r)} \mathbf{u}_r.$$

Če vstavimo vektorje izražene v dq koordinatah v enačbo za moč dobimo

$$\begin{aligned} P_e &= \frac{3}{2} \left(\operatorname{Re} \left[e^{j\theta} \mathbf{u}_s e^{-j\theta} \mathbf{i}_s^* + e^{j(\theta-\theta_r)} \mathbf{u}_r e^{-j(\theta-\theta_r)} \mathbf{i}_r^* \right] \right) \\ &= \frac{3}{2} \left(\operatorname{Re} [\mathbf{u}_s \mathbf{i}_s^* + \mathbf{u}_r \mathbf{i}_r^*] \right), \end{aligned}$$

oziroma v skalarni obliki

$$P_e = \frac{3}{2} (u_{ds} i_{ds} + u_{qs} i_{qs} + u_{dr} i_{dr} + u_{qr} i_{qr}).$$

10

Bilanca moči

V enačbi za moč vektor napetosti zamenjamo z napetostno enačbo

$$\begin{aligned} P_e &= \frac{3}{2} \left(\operatorname{Re} \left[\left(R_s \mathbf{i}_s + (L_{ss} + L_m) p \mathbf{i}_s + L_m p \mathbf{i}_r + j\omega [(L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_s + L_m \mathbf{i}_r] \right) \mathbf{i}_s^* \right] + \right. \\ &\quad \left. \operatorname{Re} \left[\left(R_r \mathbf{i}_r + (L_{sr} + L_m) p \mathbf{i}_r + L_m p \mathbf{i}_s + j(\omega - \omega_r) [(L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_r + L_m \mathbf{i}_s] \right) \mathbf{i}_r^* \right] \right) \end{aligned}$$

Ker velja $\mathbf{i}_s \mathbf{i}_s^* = |\mathbf{i}_s|^2$ in $\mathbf{i}_r \mathbf{i}_r^* = |\mathbf{i}_r|^2$, lahko enačbo preuredimo v

$$\begin{aligned} P_e &= \frac{3}{2} R_s |\mathbf{i}_s|^2 + \frac{3}{2} R_r |\mathbf{i}_r|^2 \quad \text{izgube v bakru} \\ &\quad + \frac{3}{2} p \left(\frac{L_{ss}}{2} |\mathbf{i}_s|^2 + \frac{L_{sr}}{2} |\mathbf{i}_r|^2 + L_m |\mathbf{i}_s + \mathbf{i}_r|^2 \right) \quad \text{sprememba shr. energije} \\ &\quad + \frac{3}{2} \operatorname{Re} \left[j\omega \left((L_{ss} + L_m) |\mathbf{i}_s|^2 + L_m \mathbf{i}_r \mathbf{i}_s^* \right) + j(\omega - \omega_r) \left((L_{sr} + L_m) |\mathbf{i}_r|^2 + L_m \mathbf{i}_s \mathbf{i}_r^* \right) \right] \quad \text{mehanska energija} \end{aligned}$$

11

$$P_m = \frac{3}{2} \operatorname{Re} \left[j\omega \left((L_{ss} + L_m) |i_s|^2 + L_m i_r i_s^* \right) + j(\omega - \omega_r) \left((L_{sr} + L_m) |i_r|^2 + L_m i_s i_r^* \right) \right]$$

K mehanski moči prispevata samo drugi in četrti člen

$$P_m = \frac{3}{2} \operatorname{Re} [j\omega L_m i_r i_s^* + j(\omega - \omega_r) L_m i_s i_r^*]$$

12

Poenostavljen izraz za mehansko moč preuredimo

$$\begin{aligned} P_m &= \frac{3}{2} \operatorname{Re} [j\omega L_m i_r i_s^* + j(\omega - \omega_r) L_m i_s i_r^*] \\ &= \frac{3}{2} \operatorname{Re} [j\omega L_m (i_r i_s^* + i_s i_r^*) - j\omega_r L_m i_s i_r^*] \end{aligned}$$

Ker pa je izraz $i_r i_s^* + i_s i_r^*$ strogo realen,

$$\begin{aligned} i_r i_s^* + i_s i_r^* &= (i_{dr} + j i_{qr})(i_{ds} - j i_{qs}) + (i_{ds} + j i_{qs})(i_{dr} - j i_{qr}) \\ &= 2(i_{qr} i_{qs} + i_{dr} i_{ds}), \end{aligned}$$

se enačba za mehansko moč poenostavi v

$$P_m = -\frac{3}{2} \omega_r L_m \operatorname{Re} [j i_s i_r^*] = \frac{3}{2} \omega_r L_m \operatorname{Im} [i_s i_r^*]$$

$$\operatorname{Re} [-jz] = \operatorname{Im} [z]$$

13

Iz mehanske moči v elektromagnetni navor

Izraz za elektromagnetni navor dobimo iz mehanske dinamične enačbe $P_m = M_e \omega_{rm}$ ¹

$$M_e = \frac{P_m}{\omega_{rm}} = \frac{3}{2} p_p L_m \operatorname{Im} [\mathbf{i}_s \mathbf{i}_r^*].$$

Enačbo lahko zapišemo tudi z vektorskim produktom

$$M_e = \frac{P_m}{\omega_{rm}} = \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s,$$

saj velja

$$\mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s = \begin{pmatrix} d & q \\ i_{dr} & i_{ds} \\ i_{qr} & i_{qs} \end{pmatrix} = i_{dr} i_{qs} - i_{qr} i_{ds} = \operatorname{Im} [(i_{dr} - j i_{qr})(i_{ds} + j i_{qs})] = \operatorname{Im} [\mathbf{i}_r^* \mathbf{i}_s] = \operatorname{Im} [\mathbf{i}_s \mathbf{i}_r^*].$$

¹Rotorska mehanska hitrost je enaka kvocientu električne rotorske hitrosti in števila polovih parov $\omega_{rm} = \omega_r / p_p$.

Produkti kompleksnih števil

definicija kompleksnih števil

$$\mathbf{z} = |\mathbf{z}| e^{j\varphi_z} = a + jb$$

$$\mathbf{w} = |\mathbf{w}| e^{j\varphi_w} = c + jd$$

kompleksni (navadni) produkt

$$\mathbf{z}\mathbf{w} = ab - bd + j(ad + bc),$$

pogosteje ta produkt nastopa v obliki

$$\mathbf{z}\mathbf{w}^* = ab + bd + j(bc - ad).$$

Kompleksno število lahko predstavimo kot vektor, zato lahko definiramo dva dodatna produkta.

skalarni produkt

$$\mathbf{z} \cdot \mathbf{w} = ac + bd$$

zapišemo lahko tudi

$$\begin{aligned} \mathbf{z} \cdot \mathbf{w} &= \frac{1}{2}(\mathbf{z}\mathbf{w}^* + \mathbf{z}^*\mathbf{w}) = \operatorname{Re}[\mathbf{z}\mathbf{w}^*] \\ &= |\mathbf{z}||\mathbf{w}| \cos(\varphi_z - \varphi_w) \end{aligned}$$

vektorski produkt

$$\mathbf{z} \times \mathbf{w} = ad - bc$$

zapišemo lahko tudi

$$\begin{aligned} \mathbf{z} \times \mathbf{w} &= \frac{1}{2}(\mathbf{z}\mathbf{w}^* - \mathbf{z}^*\mathbf{w}) = -\operatorname{Im}[\mathbf{z}\mathbf{w}^*] \\ &= |\mathbf{z}||\mathbf{w}| \sin(\varphi_z - \varphi_w) \end{aligned}$$

Izračun kompleksnega produkta

Vektorski produkt lahko izračunamo na več načinov.

$$\mathbf{z} \times \mathbf{w} = ab \sin(\varphi_b - \varphi_a)$$

$$\mathbf{z} \times \mathbf{w} = +\operatorname{Im} [\mathbf{z}^* \mathbf{w}] = -\operatorname{Im} [\mathbf{z} \mathbf{w}^*]$$

$$\mathbf{z} \times \mathbf{w} = -\operatorname{Re} [\mathbf{j} \mathbf{z}^* \mathbf{w}] = +\operatorname{Re} [\mathbf{j} \mathbf{z} \mathbf{w}^*]$$

Z upoštevanjem nekomutativnosti vektorskega produkta

$\mathbf{z} \times \mathbf{w} = -(\mathbf{w} \times \mathbf{z})$ sledijo tudi preostale kombinacije.

$$\mathbf{w} \times \mathbf{z} = -\operatorname{Im} [\mathbf{z}^* \mathbf{w}] = +\operatorname{Im} [\mathbf{z} \mathbf{w}^*]$$

$$\mathbf{w} \times \mathbf{z} = +\operatorname{Re} [\mathbf{j} \mathbf{z}^* \mathbf{w}] = -\operatorname{Re} [\mathbf{j} \mathbf{z} \mathbf{w}^*]$$

16

Navorna enačba: Tok in fluks

statorski tok in statorski fluks

$$\begin{aligned} M_e &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s \\ &= \frac{3}{2} p_p L_m \frac{1}{L_m} [-(L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_s + \psi_s] \times \mathbf{i}_s \\ &= \frac{3}{2} p_p \psi_s \times \mathbf{i}_s = \frac{3}{2} p_p \operatorname{Im} [\mathbf{i}_s \psi_s^*] \end{aligned}$$

iz $\psi_s = (L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_s + L_m \mathbf{i}_r$ izrazimo

$$\mathbf{i}_r = \frac{1}{L_m} [-(L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_s + \psi_s]$$

in upoštevamo $\mathbf{i}_s \times \mathbf{i}_s = 0$.

rotorski tok in rotorski fluks

$$\begin{aligned} M_e &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s \\ &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \frac{1}{L_m} [-(L_{sr} + L_m) \mathbf{i}_r + \psi_r] \\ &= \frac{3}{2} p_p \mathbf{i}_r \times \psi_r = \frac{3}{2} p_p \operatorname{Im} [\psi_r \mathbf{i}_r^*] \end{aligned}$$

iz $\psi_r = (L_{sr} + L_m) \mathbf{i}_r + L_m \mathbf{i}_s$ izrazimo

$$\mathbf{i}_s = \frac{1}{L_m} [-(L_{sr} + L_m) \mathbf{i}_r + \psi_r]$$

in upoštevamo $\mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_r = 0$.

17

magnetilni tok in statorski fluks

$$\begin{aligned}
 M_e &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s \\
 &= \frac{3}{2} p_p L_m \left(\frac{1}{L_m} \psi_r - \mathbf{i}_s \right) \times \mathbf{i}_s \\
 &= \frac{3}{2} p_p \psi_m \times \mathbf{i}_s = \frac{3}{2} p_p \operatorname{Im} [\mathbf{i}_s \psi_m^*]
 \end{aligned}$$

iz $\psi_m = L_m \mathbf{i}_r + L_m \mathbf{i}_s$ izrazimo

$$\mathbf{i}_m = \frac{1}{L_m} \psi_r - \mathbf{i}_s$$

in upoštevamo $\mathbf{i}_s \times \mathbf{i}_s = 0$.

statorski tok in rotorski fluks

$$\begin{aligned}
 M_e &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s \\
 &= \frac{3}{2} p_p L_m \left(\frac{1}{L_{sr} + L_m} \psi_r - \frac{L_m}{L_{sr} + L_m} \mathbf{i}_s \right) \times \mathbf{i}_s \\
 &= \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_r} \psi_r \times \mathbf{i}_s = \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_r} \operatorname{Im} [\mathbf{i}_s \psi_r^*]
 \end{aligned}$$

iz $\psi_r = (L_{sr} + L_m) \mathbf{i}_r + L_m \mathbf{i}_s$ izrazimo

$$\mathbf{i}_r = \frac{1}{L_{sr} + L_m} \psi_r - \frac{L_m}{L_{sr} + L_m} \mathbf{i}_s$$

in upoštevamo $\mathbf{i}_s \times \mathbf{i}_s = 0$.

rotorski tok in statorski fluks

$$\begin{aligned}
 M_e &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_s \\
 &= \frac{3}{2} p_p L_m \mathbf{i}_r \times \left(\frac{1}{L_{ss} + L_m} \psi_s - \frac{L_m}{L_{ss} + L_m} \mathbf{i}_r \right) \\
 &= \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_s} \mathbf{i}_r \times \psi_s = \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_s} \operatorname{Im} [\psi_s \mathbf{i}_r^*]
 \end{aligned}$$

iz $\psi_s = (L_{ss} + L_m) \mathbf{i}_s + L_m \mathbf{i}_r$ izrazimo

$$\mathbf{i}_s = \frac{1}{L_{ss} + L_m} \psi_s - \frac{L_m}{L_{ss} + L_m} \mathbf{i}_r$$

in upoštevamo $\mathbf{i}_r \times \mathbf{i}_r = 0$.

Navorna enačba: Rotorski fluks in statorski fluks

iz $\psi_r = (L_{sr} + L_m)i_r + L_m i_s$ izrazimo

$$i_r = \frac{1}{L_{sr} + L_m} \psi_r - \frac{L_m}{L_{sr} + L_m} i_s$$

statorski fluks in rotorski fluks

$$\begin{aligned} M_e &= \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_r} \psi_r \times i_s \\ &= \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_r} \psi_r \times \left[\frac{1}{\sigma L_s} \left(\psi_s - \frac{L_m}{L_r} \psi_r \right) \right] \\ &= \frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{\sigma L_s L_r} \psi_r \times \psi_s, \end{aligned}$$

kjer upoštevamo $\psi_r \times \psi_r = 0$.

vstavimo v $\psi_s = (L_{ss} + L_m)i_s + L_m i_r$

$$\psi_s = (L_{ss} + L_m)i_s + L_m \left(\frac{1}{L_{sr} + L_m} \psi_r - \frac{L_m}{L_{sr} + L_m} i_s \right)$$

upoštevamo $L_s = L_{ss} + L_m$ in $L_r = L_{sr} + L_m$ ter delimo z L_s

$$\frac{\psi_s}{L_s} = i_s \left(1 - \frac{L_m^2}{L_s L_r} \right) + \frac{L_m}{L_s L_r} \psi_r,$$

upoštevamo $\sigma = \frac{L_m^2}{L_s L_r}$ ter izrazimo i_s

$$i_s = \frac{1}{\sigma L_s} \left(\psi_s - \frac{L_m}{L_r} \psi_r \right).$$

20

Povzetek: Vse možne enačbe

i_r	i_s	$\frac{3}{2} p_p L_m i_r \times i_s$
ψ_s	i_s	$\frac{3}{2} p_p \psi_s \times i_s$
i_r	ψ_r	$\frac{3}{2} p_p i_r \times \psi_r$
ψ_m	i_s	$\frac{3}{2} p_p \psi_m \times i_s$
i_r	ψ_m	$\frac{3}{2} p_p i_r \times \psi_m$
ψ_r	i_s	$\frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_r} \psi_r \times i_s$
i_r	ψ_s	$\frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{L_s} i_r \times \psi_s$
ψ_r	ψ_s	$\frac{3}{2} p_p \frac{L_m}{\sigma L_s L_r} \psi_r \times \psi_s$

21

$$M_e = J_M \frac{d\omega_{rm}}{dt} + D\omega_{rm} + M_{br}$$

pri čemer je $\omega_{rm} = \omega_r / p_p$ mehanska rotorska hitrost.